

«Rumba!»

Mayumana revisita a Estopa

La compañía israelí lleva a escena una **historia de rivalidad** a través de las canciones de Estopa

MARÍA GÜELL

Los hermanos David y José Muñoz, integrantes de Estopa, se sientan en las butacas del Teatro Victoria del Paralelo y disfrutan con la reinterpretación de sus canciones. La compañía israelí Mayumana les llamó porque quería montar un espectáculo con sus canciones. El matrimonio cuajó y el espectáculo «Rumba!» se estrenó en el Teatro Rialto de Madrid en enero 2017.

La rumba de los Muñoz cobra vida más allá de sus micrófonos. «Ellos tenían muy claras las canciones que querían incluir –destaca David–. Y sólo nos han pedido consejo en pequeños detalles. Es muy inquietante ver nuestra canciones desde la butaca».

Los productores reivindican a este dúo de Cornellá: «Ya es hora de reconocer lo que ha hecho Estopa por la rumba». En «Rumba!» pasa de todo: «Ahí arriba están bailando, tocando instrumentos... y mucho más». El montaje lleva un año en danza y le queda mucha vida.

Capuletos y Montescos

El espectáculo narra la historia de dos familias que viven enfrentadas al más puro estilo de los Capuletos y los Montescos. En la escenografía vemos el Bar Tapas Muñoz (un guiño a los Estopa) y el Bar Hermanos Jiménez. Todo sucede en la Barcelona de ahora y reconocemos muchos rincones. La obra finaliza con una batucada de campeo-

nato. Mayumana ha cosechado muchos éxitos en la Ciudad Condal. Su nombre significa habilidades en hebreo. En su esencia son ochenta por ciento de ritmo y veinte por ciento de música. Con «Rumba!» buscaban una nueva línea narrativa que contara una historia. Temas como «Tu perfume es veneno», «El run run» o «La raja de tu

falda» hilan las rivalidades entre dos clanes familiares. «El único tema que suena y que no habíamos grabado nunca es «Miriam» que es una canción muy dura para incluirla en un álbum –desvelan los Muñoz–. Es sobre una infancia muy dura...».

El elenco de «Rumba!» está integrado por Javier Guerra, Lucía Ambro-

sini, Bruno Gullo, Miguel Ángel Bello, Nuria Luna, Pablo López Vizcaíno, María Ordóñez, Alejandra García Alcañiz, Redouan Senhaji, Marcos Martínez, Palmira Cardo y Vicente Andrés.

Desde SOM Produce añaden que los intérpretes han estado varios meses en Tel Aviv para aprender las técnicas y la forma de expresarse de Mayumana.

«Rumba!»

► Barcelona. Teatro Victoria. Hasta el 18 de marzo.

Los integrantes de Mayumana durante un momento de la representación

ABC

Crítica de teatro

La cocina de las desilusiones

SOPA DE POLLASTRE AMB ORDI

Autor: Arnold Wesker. Dirección: Ferran Utzet. Versión: Llàtzer García y Ferran Utzet.

Escenografía. Josep Iglesias.

Intérpretes: Màrcia Cisteró, Lluís Villanueva, Ricard Farré, Pol López, Míriam Alamany, Maria Rodríguez, Josep Sobrevals. Teatros Biblioteca de Cataluña.

SERGI DORIA

Cuando Arnold Wesker (1932-2016) estrenó «Chicken soup with barley» (1958) afrontaba el primer asalto de una trilogía autobiográfica que etique-

tó su teatro de «kitchen sink drama», drama de cocina y fregadero. El dramaturgo londinense ilustró con dos psicodramas más –«Raíces» (1959) y «Estamos hablando de Jerusalén» (1960)– el desencanto de la generación que abrazó el comunismo como religión alternativa al catolicismo. Aunque los aficionados a las clasificaciones lo encuadran con los «jóvenes airados» –Pinter, Osborne– el autor de esta «Sopa de pollastre amb ordi» ataca por igual al capitalismo y al comunismo: «Yo soy uno de esta gente: solo es que estoy enfadado con ellos y conmigo mismo», advierte.

Descendiente de judíos del este europeo de clase obrera, Wesker se re-

encarna en el chaval de cuatro años que asiste al entusiasmo de sus mayores en una manifestación socialista de

1936 contra los «camisas negras» del fascista Mosley.

Es el momento de la «ilusión lírica» que despierta el «¡No pasarán!» de la guerra civil española; del alistamiento en las Brigadas Internacionales; de la fe inquebrantable en el régimen estalinista que ignora las purgas del 37...

Veinte años después, el aplastamiento de la revolución húngara por los tanques del Pacto de Varsovia abrirá los ojos de aquel chaval que jugueteaba orgulloso con las convicciones de sus mayores. El paraíso socialista es un gulag y el denostado

capitalismo, como constata uno de los personajes, te da lo que te puede dar una vida que no contempla otros milagros que tener «una casa, cuatro amigos y una familia».

La matriarca Sara asistirá perpleja a la deserción ideológica de todo su entorno familiar. Con la fe del carbonero seguirá pensando que el comunismo es el emblema del mejor de los mundos como la izquierda que en los años setenta seguía negando el genocidio que denunciaba Solzhenitsyn.

Con una escenografía desnuda que potencia los personajes, Utzet consigue cocinar las desilusiones del autor con un notable plantel de intérpretes en el que brilla, como en otras ocasiones, Pol López. En el programa, el director parece equiparar la revuelta de las elites de Mas y Puigdemont con las revoluciones motivadas por el hambre o la dictadura comunista... Seamos serios, señor Utzet.

ARTS ESCÈNIQUES

Màrcia Cisteró a *Sopa de pollastre amb ordi*. BITO CELS / LAPERLA 29

Ara que hem enterrat els ideals

Crítica

SANTI FONDEVILA
BARCELONA

'Sopa de pollastre amb ordi'
BIBLIOTECA DE CATALUNYA 14 DE FEBRER

La sopa de pollastre amb ordi que tres cops al dia li va donar una veïna li va salvar la vida a l'Ada quan era petita. Així ho creu la seva mare, la Sarah, i així l'hi exposa al seu fill Ronnie, que l'acusa d'haver-lo enganyat amb el seu discurs humanitari, amb la seva defensa dels ideals del comunisme. En aquesta obra el britànic Arnold Wesker retrata la davallada dels ideals en el si d'una família de treballadors des de la il·lusió victòria obrera contra la Unió Britànica de Feixistes el 1936 a Londres fins a la criminal invasió soviètica d'Hongria. La família Kahn i el seu entorn lluiten per un món més just. Creuen en la solidaritat, en la justícia social i en la força del poble unit. Però el decurs de la vida i les decisions privades i polítiques minen els seus ideals i els imposen el pragmatisme. Wesker va escriure això el 1958 i el pas del temps no ha fet sinó posar en valor el seu qüestionament sobre els ideals de l'esquerra al seu país, al nostre i a tot Europa. Una esquerra que fa piruetes per trobar un discurs i mercadeja els ideals a la borsa del possibilisme, si no del personalisme. Que decep. I de decepcions en sabem força últimament entre nosaltres.

L'original de l'obra s'inscriu en un teatre realista polític i social, si això no és una redundància. Un drama realista. El director, Ferran Utzet, n'ha fet una lectura distanciada amb curiosos i epidèrmics apunts de comèdia que trenca amb el realisme tot i mantenir cert naturalisme en les interpretacions. La posada en escena és imaginativa però amb decisions que resulten reiteratives i inútils, com ara la gimnàstica gestual per marcar les accions d'elements escènics absents en un espai central buit que s'omple de mica en mica. Bona la direcció d'actors i molt poderosa i emotiva l'última escena entre el Ronnie (esplèndid Pol López) i la Sarah (impressionant Màrcia Cisteró), i un gran encert la coda final quan la Sarah li canta *You'll never walk alone*. Tant de bo! —

TEATRE

Un nou 'Llibertí' s'instal·la al Poliorama

Joan Lluís Bozzo torna a dirigir l'espectacle deu anys després de triomfar

NÚRIA JUANICO
BARCELONA

Els combats dialèctics i les tensions sexuals entre el filòsof Denis Diderot i la pintora Madame Therbouche van seduir, fa una dècada, més de 120.000 espectadors. Dirigit per Joan Lluís Bozzo i protagonitzat per Ramon Madaula i Laura Conejero, *El llibertí* es va convertir el 2007 en l'espectacle de text més vist de la temporada i, quan va abandonar els escenaris, va semblar entre els membres de la companyia la llavor de repescar-lo quan tornés a sorgir l'ocasió.

Deu anys i mig després de l'estrena, Bozzo ha decidit no esperar-se més i tornar a agafar el text d'Eric-Emmanuel Schmitt. Ho ha fet, però, amb el repte autoimposat d'enfrontar-s'hi des de zero. "M'he negat a mirar documents d'aleshores, perquè volia trobar el camí de cap i de nou", subratlla el director, que també ha renovat de dalt a baix el repartiment. Ara són Abel Folk i Àngels Gonyalons els que encarnaran el duet principal d'aquest "vodevil filosòfic", que, segons Bozzo, "reflexiona sobre el sexe, l'amor, la passió i la tendresa sota una comèdia de faldilles". Elena Tarrats, Clara Moraleda, Annabel Totusaus i Jan Forrellat completen el repartiment del muntatge, que comença funcions avui al Poliorama tot i que l'estrena oficial serà el 22 de febrer. Al escenari, els pensaments de Diderot sobre les relacions amoroses, suscitats per la tasca de definir la paraula *moral* a l'enciclopèdia, es contraposen amb les contradiccions prò-

Foto de família dels intèrprets de l'obra *El llibertí*, que s'estrena al Teatre Poliorama el 22 de febrer. TEATRE POLIORAMA

pies, però també amb les idees de la pintora i la seva esposa.

"Sota una patina de frivolitat, els personatges es llancen autèntiques dagues", diu Gonyalons, que destaca que "les dones de l'obra no són en absolut comparses de Diderot, sinó que tota l'estona li donen lliçons". Per a Folk, una de les grans virtuts del muntatge és precisament aquesta. "És teatre lleuger que passa de pressa, però des de l'aparent lleugeresa diu coses profundes — remarca l'actor—. L'obra destil·la un feminisme intel·ligent i modern". Aquesta qüestió es percep, sobretot, en la relació entre Diderot i la seva filla, que interpreta Moraleda. "El pare té idees molt liberals, d'un gran respecte cap al cos de la dona. Però quan la filla se les vol aplicar, ja no ho veu tan bé", assenyala l'actriu.

Retorn
'El llibertí' es va estrenar el 2007 i va tenir més de 120.000 espectadors

Feminisme
'Les dones de l'obra no són en absolut comparses', diu Àngels Gonyalons

Malgrat que s'ambienta al segle XVIII, *El llibertí* explora conceptes com la nova masculinitat. Elena Tarrats, que es posa a la pell d'una jove que vol deixar de ser verge, incideix en "la voluptuositat que impregna tot l'espectacle" a través dels rols tant femenins com masculins. De la producció de l'any 2007, la companyia només n'ha recuperat el vestuari, dissenyat per Montse Amenós, i l'escenografia, a càrrec d'Arts-Cènics / Serinkjet. "Quan vam acabar les funcions vam decidir conservar-ho tot, i ara només hem fet alguns retocs", apunta Bozzo, que agraeix la decisió perquè no haver de tornar a elaborar aquest material "agilitza molt la producció". —

PREMIS CIUTAT DE BARCELONA

Ada Colau: "Som una ciutat de cultura i de ciència"

XAVIER CERVANTES
BARCELONA

El desbordant talent del pianista Marco Mezquida va acompanyar ahir l'entrada al Saló de Cent de l'Ajuntament de Barcelona dels guardonats amb els Premis Ciutat de Barcelona 2017. "Som una ciutat de cultura i de ciència", va assegurar després l'alcaldeessa Ada Colau en un breu discurs en què va recordar que "el 2017 ha sigut un any difícil per a Barcelona". "Difícil, intens, amb moments de molt de dolor", va dir en referència als atemptats del 17-A. "I de molta incertesa per la complexa i difícil situació política que encara ens travessa", va afegir abans de recordar "les càrregues i la violència contra persones indefenses" i de tenir unes paraules per a les "persones injustament empresona-

des" i de defensar el model d'escola catalana i el català "com a llengua de cohesió i vehicular", responen així a la possibilitat que el 155 torpedini la immersió lingüística.

Els premis Ciutat de Barcelona, que reconeixen "els millors treballs de creació, investigació i producció" en dinou àmbits culturals, científics i educatius, els decideixen jurats independents. Es van fer públics fa unes setmanes, però va ser ahir quan es van lliurar en, segons Colau, "un dels actes més solemnes de la ciutat". D'acord amb aquesta solemnitat, els parlaments dels premiats van ser sintètics, d'agraïment i també amb espai per recordar els presos i per a reivindicacions i reclamacions, com va fer Hugues de Riedmatten, professor ICREA a l'Institut de Ciències Fotòniques, que quan va recollir el premi en ciències experimentals i tecnologia va

Ada Colau i Marina Garcés durant el lliurament dels Premis Ciutat de Barcelona al Saló de Cent de l'Ajuntament.

MANOLO GARCIA

assenyalar la importància d'un bon finançament per a la recerca científica. Altres, com l'escriptor Max Besora (literatura catalana), van alertar sobre el perill de "la censura i l'autocensura", i la filòsofa Marina Garcés va recomanar "combatre críticament les ideologies de la por des de la confiança que el pensament i l'educació són fonamentals per viure junts i en llibertat". —

MIRADA TEATRAL

NO SE PIERDAN 'SOPA DE POLLASTRE AMB ORDI'

MARÍA JOSÉ RAGUÉ-ARIAS
En estos días fríos hay bastante teatro para elegir. **Lluís Homar** prorroga su *Cyrano* (pero poco). No he

visto todavía a **Joan Pera** en el Condal en *El fantasma de Canterville*, y quiero ir. Y hay cosas importantes que siguen en pie como *Les noies de Mossbank Road*. Aparte de otras incògnitas, he de decir que la semana tiene atractivos. Sigue su camino el nuevo miniteatro La Gleva, ahora con **Elisa Crehuet**. Todavía no he visto *La nit de Molly Bloom* ese fantástico final del *Ulises* de **Joyce** que nos regaló **Magüi Mira** hace más de veinte años de la mano de **José Sanchis Sinisterra** y que ahora podemos ver en la Muntaner dirigido por **Ramon Simó**.

Hay un estreno el próximo lunes que no me voy a perder: el del Teatro del Raval, el que dedican a la familia **Trump**. Porque el teatro del Raval tiene una personalidad muy diferenciada, entre club *amateur* e iglesia, y unos actores profesionales que pasaban por allá y se han metido en el escenario, el altar. Quizá en el otro extremo, muy en serio y muy importante, es la programación del Lliure. Compleja y variada pero siempre de interés. Interés y amenidad para mí lo tuvo *el procès*. En una sola sesión y en dos lunes consecutivos, once dramaturgos jóvenes catalanes presentaron obras cortas, con sentido del humor, que reflejan la situación política y social de nuestro país. El lunes que asistí, **Llàtzer Garcia** reproducía el momento en que una señora que no tenía balcón en su casa le pedía poner la

senyera en el suyo, luego **Sergi Belbel** describe la mirada entre un policía y una señora que va a votar... fue muy interesante, como casi todas las ideas de **Lluís Pasqual**.

Voy a decirles algo importante, algo que tienen que ir a ver enseguida, en cuanto puedan. El texto, la ocasión en que fue escrito y estrenado, su significado teatral, social y político son emblemáticos. Me refiero a

con su guitarra, la madre (**Màrcia Cisteró**), siempre está en su cocina y a las órdenes de todos... Son siete personajes que defienden ideales de mejora social, a los que el tiempo erosiona sus convicciones.

El tiempo transcurre entre la manifestación antifascista del West End en Londres en 1936 y el alzamiento anticomunista de Hungría en 1956. Entre los muchos atracti-

Una escena de 'Sopa de pollastre amb ordi' de **Arnold Wesker**, con dirección de **Ferran Utzet**.

Sopa de pollastre amb ordi de **Arnold Wesker** (con adaptación de **Llàtzer Garcia** y dirección de **Ferran Utzet**), la obra que a finales de los 70 abrió las puertas en Londres a un teatro que ya no era sólo entretenimiento sino que reflexionaba sobre la actualidad política y social.

La pieza central es una familia, siete personajes que viven la defensa de unos ideales de mejora política y social que el tiempo va arruinando y desgastando. Aquí, el padre (**Lluís Villanueva**) está enfermo, paralítico, el hijo músico (brillantísimo **Pol López**) quiere y apoya la revolución mientras corre

vos de este espectáculo están la colocación de un escenario en forma de *ring*, en el centro del público y sus cambios desde un *servidor* exterior, discreto, estético y eficaz.

Hay una estética cuidadísima y sobria, un texto muy importante y unas interpretaciones brillantes. Sobre todo, un interés ineludible. No se arrepentirán de haber ido al teatro de la Biblioteca de Catalunya que dirige **Oriol Broggi**.

●●●
'Sopa de pollastre amb ordi' abrió las puertas a un teatro de reflexión política en el Londres de los años 70.

CRÍTICA

EN SOLITUD I FOSCA

AMPLE VOL DE NIT

Josep Maria Fulquet

Editorial: Proa

Pàgines: 80 | Preu: 15,50 €.

JORDI LLAVINA

Josep Maria Fulquet està vivint una època daurada pel que fa a la creació poètica. Els anys setanta del segle passat va publicar dos llibres –un dels quals, prologat per **Vinyoli**–, però, entre el 1980 i el 2007, va mantenir un silenci espès, que feia sospitar un abandó definitiu de l'escriptura lírica. *De plata pur* (2007) ens va retornar l'excel·lent poeta que és. Posteriorment, han vist la llum tres llibres més, tots ells molt diferents, pel que fa al to i a l'ambició, d'aquest últim que he citat i, sobretot, dels dos de la primera etapa: *Morir com un riu* (2016), *Natura d'infinnit* (2017) i, ara mateix, *Ample vol de la nit*. Entre tots tres, hi ha un mateix estil, un reconeixedor aire de família.

El que presento –explica l'autor– s'havia titulat *En solitud i fosca*, uns mots que enclouen un record de Milton. I val a dir, d'entrada, que no crec que s'hagi atorgat mai un premi **Carles Riba** més escaient: si hi ha un poeta català que ressona en els versos de Fulquet, aquest és, sense discussió, **Riba**. El cant del pare d'*Elegies de Bierville*, tan allunyat de les realitats d'altres poetes, és el que interessa a Fulquet, que escriu en un to august, d'una innegable elevació, i que ha decidit donar als seus versos una complexa, riquíssima, estructura rítmica, als antípodes de tants de versos malgirbats d'aquesta nostra no sempre fausta hora poètica. I en sis cants, justament, organitza l'obra; cada un dels quals amb un tema principal: la identitat de l'home que ja albira la darrera edat, el mal, el desencant de viure, l'amor, el llenguatge, el veïnatge de la mort...

El llibre ens presenta un personatge solitari en el desencany de la maduresa, deutor de **Sísif**. Per a aquest individu, que ha hagut de lluitar contra «la grassa textura / del menyspreu prodigat pels indignes», no hi ha àngels ni déu. I ens exposa una crua reflexió sobre el mal: el que sorgeix, possem per cas, del mar de l'amor. El desencís no perd pistonada: «saps que la vida important, la que porta / la diàfana empremta del cor, t'ha passat pel costat». A partir d'aquí, el poeta aborda la realitat redemptora del llenguatge –paraules que «estableixen contacte amb fantasmes antics»–. «¿Què podem oposar, doncs, a tanta ruïna?». Trobem la resposta a aquesta pregunta (no del tot retòrica) en els versos següents, magnífics: «Tothom compon, o escriu o bé pinta per fixar, sota aquest / cel de nit, una angoixa infinita, i és preferible restar en la foscor, / en la mitja claror, en la penombra que salva, que veure's perdut / en l'infern de la llum».

EL GALLINERO | PALLARÉS

“Al teatro se va para ver y ser visto. Poco importan los versos.”

Dues mirades

Ara i aquí

JOSEP MARIA **Fonalleras**

Ferran Utzet, el director de *Sopa de pollastre amb ordi* que s'ha estrenat a La Perla 29, es pregunta si el muntatge, ara i aquí, envia «un missatge clar d'ànim o de desànim». Es confessa desorientat, i és així perquè el teatre no ens parla de blancs o negres sinó de matisos, de contradiccions. El drama d'**Arnold Wesker** és, ara i aquí, més actual que mai. I ens empeny contra un dels dilemes dels nostres dies. ¿La política, feta d'il·lusions, del desig de totalitat, és la vida, o resulta que és cert el que diu la mare de la família Khan, la Sarah: «¿de què serveix ser socialista si no estimes?».

Un altre personatge exposa que «simplement visc», i ho relaciona tant amb l'ensulsiada de l'ambient polititzat que ha vist sempre

a casa seva com amb la voluntat coratjosa de la mare de procurar la felicitat en base a «preocupar-se de les coses», és a dir, menjar, dormir, «tenir motius per no estar trist». Aquesta mare (una fenomenal **Màrcia Cisteró**) sap que no pot oblidar qui és i què ha defensat sempre, encara que el món s'enfonsi al seu voltant, però al mateix temps és conscient que simplement viu, que procura mantenir el reducte, també en vies d'extinció, de la família. Resistir. Tampoc no sé si *Sopa de pollastre amb ordi* ens anima o ens desanima. En tot cas, es fa passar la maroma entre la buidor i la plenitud, entre la revolta i la convenció, entre l'esclat i el desencany. Viure o parlar de com hauríem pogut viure. ≡

El mal

EMMA **Riverola**

Una investigació interna d'Oxfam va revelar que diversos membres de l'oenagé van organitzar orgies amb prostitutes a càrrec de l'organització durant la seva missió humanitària a Haití. Dels sis participants en els fets, dos van renunciar als seus càrrecs i la resta van ser acomiadats.

La revelació ha sigut traumàtica per a l'organització. No és només el mal evident a la reputació i la pèrdua de donants (a Espanya ja s'han donat de baixa 1.200 socis), és la desolació de veure pervertit un dels pocs espais d'esperança de la nostra societat. No hi ha pitjor traïció que veure el botxí rere la màscara del salvador. Però el mal existeix, és intrínsec a la naturalesa humana, no hi ha

illes impol·lutes. No es pot exigir a cap associació la bondat absoluta, però sí la voluntat d'assolir-la i el compromís de preservar-la. La denúncia pública dels errors cometos és imprescindible per contrarestar el mal. El silenci només beneficia l'agressor i fa més vulnerables les víctimes. És imprescindible que les organitzacions investiguin els seus errors. És necessari que tinguin el valor de comunicar-los. I la societat hauria de ser capaç de discernir entre l'excel·lent tasca que realitzen i la maldat d'alguns individus. Penalitzar l'imprescindible treball d'Oxfam per una colla d'homes perversos no només és injust, també és una mostra d'hipocresia i dona la raó als que es refugien en el silenci còmplice. ≡

Petit observatori

JOSEP MARIA
Espinàs

La bicicleta pot inventar camins

Tots sabem que en una societat tan plena d'avisos i de normes correm el perill de ser sancionats.

No me'n queixo pas. Es podria dir que cada dia una colla de ciutadans som infractors d'alguna norma urbana. De manera conscient o no. Estic deixant de banda els grans vulneradors de les lleis, els estafadors, els que abusen en benefici propi de tota mena de privilegis que no els corresponen.

Parlo d'una llarga sèrie de petits fets que l'Administració considera incorrectes.

UN EXEMPLE: els ciclistes que instal·lin un motor a la bicicleta rebran una sanció de cinc anys d'inactivitat. Si ho he entès bé, això passa a França, que és un país de ciclistes, i famós per l'organització del seu Tour.

La vida és pedalar sense perdre l'equilibri, no importa estar a la graella de sortida

Els ciclistes professionals no sembla que siguin dubtosos, la sospita recau en els ciclistes aficionats.

Però ¿com es pot amagar el frau ciclista? Es va descobrir no fa gaire i l'acusat va dir això: «No he venut drogues, no he matat a ningú, només vaig instal·lar un motoret a la bici. I no sóc l'únic que ho fa».

LA NOSTRA habilitat per autodisculpar-nos és notable. I a vegades ridícula. Quan ens hem citat amb algú, és possible que aquest algú que diem no existeixi, però les excuses són sempre acceptades quan l'altre arriba tard. Seria impertinent reclamar detalls del retard. «Què t'ha passat?».

Anar en bicicleta no sembla una justificació per fer tard a una cita.

Veig com sovint es filtren entre els cotxes que estan aturats pel semàfor, i encapçalen el bloc de vehicles.

La vida és anar pedant per no perdre l'equilibri. Som una bicicleta. No es tracta d'instal·lar-nos en un primer lloc sinó d'anar avançant procurant de no caure. ≡

Terratrèmol en l'àmbit de la cooperació

Les víctimes de l'"escàndol Oxfam"

Tot i que el focus mediàtic recau en l'oenagé, la principal preocupació han de ser les damnificades

GEMMA
Pinyol-Jiménez

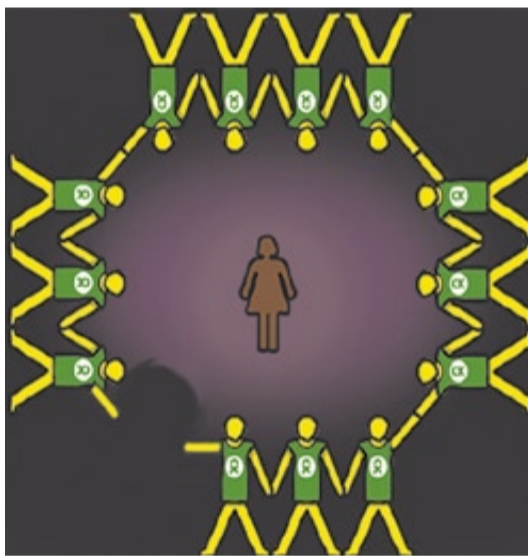
Aquests dies, el que ja es coneix com l'*escàndol Oxfam* ha convulsionat bona part de l'opinió pública. La barreja de repulsa, tristesa, ràbia i desil·lusió dificulten la reflexió, però no haurien d'impendir que es treballi amb més afany per evitar que situacions així es tornin a repetir.

Primer, cal recordar que, encara que el centre de l'huracà mediàtic està sobre Oxfam, la principal preocupació en aquest cas haurien de ser les víctimes. Dones en situació d'extrema vulnerabilitat contra les quals s'exerceix violència sexual en un context de desolació, de les quals ja no sabem res més. Sabem que, al no estar informades les autoritats haitianes, no hi va haver persecució penal al país que determinés les acusacions d'abusos i explotació sexual. Però no sabem si hi ha hagut algun tipus de reparació per a les víctimes, en forma de rehabilitació, indemnització o reparació moral. En el document confidencial d'Oxfam que *The Times* va esmentar quan va destapar el cas la setmana passada, es parlava de «cultura de la impunitat», que segurament és la percepció amb què s'han quedat bona part de la societat d'Haití i el Txad, especialment les dones, sobre el que va passar. Segon, és inevitable pensar que Oxfam no ha

gestionat bé la situació. Perquè no se'n va informar el Govern d'Haití i es va decidir resoldre la qüestió de manera interna. I perquè si bé les dimissions discretes del 2011 en el cas d'Haití sí que indiquen el rebuig i condemna de l'entitat pels comportaments detectats, també demostren una preocupació per desactivar l'impacte del cas en l'opinió pública. És la sensació que es va prioritzar la discreció abans d'entonar un *mea culpa*, el que ha afectat més profundament les persones que aprecien el treball de l'organització.

Tercer, hauria de quedar clar que condemnar sense pal·liatius l'acció d'uns malvats, no hauria de posar en dubte el treball que, al llarg de dècades, han portat a terme treballadors i voluntaris d'Oxfam. El comportament repugnant d'uns quants no pot servir d'excusa per condemnar el treball fet, i tampoc ha de servir perquè alguns aprofitin l'oportunitat per desaparèixer sense més ni més contra l'ajuda humanitària.

L'ESCÀNDOL *Oxfam* sí que hauria de servir per prendre nota crítica, i establir els mecanismes i salvaguardes que impedeixin, en la mesura del possible, que situacions així puguin repetir-se; i protocols que permetin més transparència i retre comptes en el cas que tornes-

RAMON CURTO

sin a succeir. Per un costat, cal revisar els mecanismes de contractació amb els quals es treballa, assumint que l'existència de denúncies per abusos en països en crisi són pràcticament nul·les: sembla evident, per exemple, que s'ha d'anar més enllà de la simple constatació de falta d'antecedents penals. També han d'enfortir-se els mecanismes de control *in situ*, per evitar que l'existència d'aquests comportaments abusius es normalitzi i siguin tolerats. Quan les organitzacions d'ajuda humanitària gestionen recursos (majoritàriament públics) que poden superar els de països en vies de desenvolupament, les mesures de control i supervisió han de ser extremes. Per això, ha de quedar clar que aquests comportaments no només no són tolerables sinó que són sancionables. I la sanció no pot ser només de caràcter corporatiu: no

es poden resoldre amb una dimissió o un acomiadament, sinó que ha de considerar-se els procediments policials i judicials que regeixen allà on succeeixen els fets. No a la impunitat també implica respondre davant les autoritats i comunitats locals.

Per un altre costat, s'ha de millorar en transparència i a retre comptes, que no ha d'entendre's només com una qüestió econòmica. Treballar per millorar en aquests aspectes, en els quals Oxfam, per exemple, sobresurt en relació amb moltes altres oenagés, sempre suposa un repte. Perquè posar la lupa permet veure amb més detall, i no és estrany que apareguin en cascada altres casos semblants (com de fet ja està passant).

LA LLIÇÓ aquí és no intentar minimitzar l'impacte públic, sinó demanar perdó i solidaritzar-se amb les víctimes de manera inqüestionable. Condemnar i sancionar sense pal·liatius, col·laborant amb les comunitats locals. I reivindicar la necessitat de continuar treballant per fer del món un lloc una mica millor. El més complicat és superar la pèrdua de confiança en qui fan molt (i bé) per millorar situacions d'extrema duresa i vulnerabilitat a tot el món. Cal exigir més mecanismes de control, perquè perdre la confiança en l'ajuda humanitària i en el treball de les oenagés és un luxe que el món no pot permetre's.

Investigadora associada GRITIM-UPF.
Analista d'Agenda Pública

Onada Edicions reuneix la poesia de l'alacantí Lluís Alpera, un dels degans de la literatura catalana, amb el primer llibre editat el 1963

L'etern Ulisses

David Castillo
ALACANT

Lluís Alpera va néixer durant un intens bombardeig dels franquistes sobre la ciutat de València el 1938. Aquest fet ha marcat un caràcter indòmit que l'ha portat a diferents transformacions, de ser el poeta realista valencià més important de la dècada dels seixanta fins a una època barroca i sensualista als vuitanta i noranta que va derivar cap a uns poemes de reflexió que abasten els diferents mestratges de la seva carrera. Sempre s'ha confessat devot de Joan Fuster, Manuel Sanchis Guarner, Vicent Andrés Estellés i Salvador Espriu, entre d'altres coetanis, però la visió ha estat clàssica, cap a la mirada a l'horitzó del gran Ausiàs March, el primer i més gran poeta de la nostra literatura.

Tota aquesta evolució la podem trobar al volum *Ulisses i la Mar dels Sargassos*, una molt interessant compilació prolada

Lluís Alpera a les Tres Creus del parc Güell a començament dels noranta ■ DAVID CASTILLO

per Antoni Ferrer i que abraça dels primers llibres, com ara *Temps sense llàgrimes*—amb poemes datats el 1958—, *El magre menjar* i el fonamental *Dades de la història civil d'un valencià*. Són poemaris d'indubtable militància en els corrents de l'esquer-

ra d'oposició al franquisme però que denoten, així mateix, el seu gust pel llenguatge, les figures nítides, la calidesa i l'amor per les dones i la família. Alpera és, com March i Estellés, un poeta voluptuós que no es conforma amb la reivindicació i la queixa.

Això ho va demostrar en el següent cicle de la seva obra, amb un llibre impactant, *Surant enmig del naufragi final contemple el voluptuós incendi de totes i cadascuna de les flors del núbil hibiscus*. No cal dir que molts de la nova generació dels anys vuitanta

Lluís Alpera és, com Ausiàs March i Vicent Andrés Estellés, un poeta voluptuós

vam quedar groguis davant d'aquest esclat de colors i sentits. Després de la trilogia barroca, Alpera començaria un període de reflexió, en alguns moments dubitatius, jo crec que en sintonia a la maledicció que va patir el País Valencià amb la folia del PP local. En fi, sociologia al marge, l'edició, amb el suport de les diputacions valencianes i editat de manera magnífica a Benicarló, conté moltes joies de l'univers del poeta, fins i tot un epíleg extraordinari de proses poètiques, que als vuitanta anys toca de nou el cim i demostra perquè serà un clàssic. ■

Crítica cinema

Imma Merino

El revers de Disney

The Florida Project
Director: Sean Baker
EUA, 2017

A l'entorn de l'autopista 192, a prop de Disneyworld, hi pot haver urbanitzacions com la de *The Florida Project*, en què els seus habitants viuen en estat d'extrema precarietat sobrevivint com poden. És la cara amagada de la societat, el contrapunt del somni americà, el reflex invertit dels anuncis de colors que anuncien el món màgic de Disney. En un d'aquests llocs hi ha filmat Sean Baker, cineasta sempre atent a la marginalitat, com ho testimonien *Take out*, *Prince of Broadway* i *Tangerine*, film rodat amb iPhones que, aportant-li un reconeixement amb el qual ha deixat de ser un cineasta marginal, té com a protagonista una prostituta transsexual.

The Florida Project se centra en una dona i la seva filla, que viuen en un motel atrotinat que vigila un guarda encarnat per un extraordinari i sensible Willem Dafoe. Interpretada per Brian Vintaite, actriu desconeguda que Baker va descobrir a Instagram, la mare, amb el cos tatuat, fuma porros mentre intenta sobreviure venent colònies barates, arreplegant allò que pot i aprofitant que una amiga serveix en un fast food. La filla deambula amb altres nens per la urbanització, fent tota mena d'entremaliadures, empescant-se-les per menjar gelats. Sobreviuen a banda de la societat, com si fossin els seus excrements o residus, fins que aquesta apareix per mitjà dels serveis socials amb conseqüències dramàtiques. Baker no evita la duresa de la realitat que mostra amb el contrapunt de la vitalitat dels nens. En tot cas, sense posar en dubte la intencionalitat de la seva mirada crítica, a vegades pot semblar que li agrada furgar en les escombrieries sense acabar de concedir als seus personatges la dignitat que la societat els nega.

Un cant al desengany lúcid

La Perla29 refà 'Sopa de pollastre amb ordi' de fa 60 anys, a la Biblioteca

J.B.
BARCELONA

Una sopa de pollastre amb ordi és un plat que escalfa però que alimenta poc; és una ingesta de pobre. En aquests temps polítics convulsos a Catalunya, Ferran Utzet (amb una adaptació de Llätzer Garcia) proposa una pega que mostra un desengany de la política però que connecta amb una humanitat que no es resigna.

El públic viurà en el menjador auster de la família Khan durant 20 anys. Utzet admet: "Hem

anat encongint l'espai." Ha estat el dispositiu necessari perquè el públic hi connecti emocionalment i, alhora, per garantir un ritme vertiginós a l'obra. Els personatges narren el que ha passat a fora i discuteixen políticament.

Arnold Wesker va escriure una trilogia en què desplegava la idea del primer títol, *Sopa de pollastre amb ordi*. L'adaptació entre Utzet i Garcia ha estat essencialitzar el discurs i enriquir la narració amb subtances dels altres dos capítols. El treball ha volgut convertir la peça en més coral, reforçant els papers secundaris i dotant-los de les contradiccions pròpies per construir el seu personatge.

Un instant d'un assaig del muntatge, amb els actors Pol López i Màrcia Cisteró ■ BITÒ CELS

Miriam Alamany, Màrcia Cisteró, Ricard Farré, Pol López, Maria Rodríguez, Josep Sobrevals i Lluís Villanueva formen la família i els amics que s'hi veuen relacionats i en què cadascú prova de defensar la seva llibertat. Els set personatges defensen uns ideals de millora social, però el temps els va erosionant les conviccions. Wesker encercla aquesta obra amb dos fets històrics: la manifestació antifeixista al barri obrer West End, a Londres, el 1936, i l'alçament anticomunista d'Hongria del 1956. El temps en què el petit Ronnie (5 anys) aprendrà el discurs militant i que arribarà a descobrir-ne els enganys. ■

#tuitsdecultura

Acabarem tots fugint cap al Marroc en pastera.

@2dabril
Joan Todó Escriptor

El règimen sirí deixà ayer la cifra de morts més alta en un sol dia de los últims 3 anys. La ONU pide el cese immediat de atakes a la població civil. La comunidad internacional mira hacia otro lado. La guerra ha dejado 340.000 muertos desde el 2011.

@FilmBayona
Juan Antonio Bayona Director de cinema

Yo bailé y canté de adolescente 'Jo vull ser rei' de @elspetsoficial Me pregunto si estaria cometien- do un delito.

@LeticiaDolera
Leticia Dolera Actriu

#SocialJusticeDay és un dia perquè les persones defensin els seus drets i reafirmen que ningú no s'ha de quedar enrere.

@ForestWhitaker
Forest Whitaker Actor

Secret nacional

Part dels 10.000 documents que Chacón va voler desclassificar però el PP manté secrets afecten la investigació de la Guerra Civil. A la foto, nacionals entrant en una població extremeña

TV3

nares, van arribar 60.000 lligalls amb centenars de milers de documents posteriors al 1931. Com que els papers estaven sense ordenar, descriure i tractar amb criteris adequats, i com que l'arxiu estava (i continua) mal dotat, a la pràctica els estudiosos van trigar anys a accedir al gruix de la documentació. I encara avui les restriccions continuen, segons una queixa generalitzada en la professió.

"A l'hora de la veritat, des de fa més de cinc anys no podem accedir a gairebé cap document nou i no citat d'Exteriors", protesta el professor d'Història Contemporània de la Complutense (UCM) Carlos Sanz, un dels promotors dels comunicats que centenars de professionals i totes les associacions im-

“**ÁNGEL VIÑAS**
HISTORIADOR I ECONOMISTA

“Per alguna cosa deu ser que el Govern del PP no desclassifica uns documents de Defensa que, segons va quedar clar, no impliquen risc per a la seguretat ni per a la intimitat de ningú”

“**CARLOS SANZ**
PROFESSOR D'HISTÒRIA A L'UCM

“Tants entrebancs han implicat un retard de més de cinc anys en la historiografia espanyola respecte a la dels països amb què ens hauríem de comparar”

“**MATILDE EIROA**
PROFESSORA D'HISTÒRIA, CARLOS III

“Ens centrem en Defensa i Exteriors, però els problemes d'accés també afecten els arxius d'Interior, per exemple en el que està relacionat amb la repressió franquista”

portants d'historiadors van firmar el 2014 i el maig del 2017 per exigir, respectivament, la rectificació de les mesures de Moratinos del 2010 i l'aplicació de la desclassificació encarrilada per Chacón el 2011 i, d'altra banda, l'aprovació definitiva de la reforma de la llei de Secrets Oficials promoguda pel PNB el 2016.

Mentre no s'apliqui la reforma, l'aixecament dels secrets del franquisme requereix autoritzacions explícites de desclassificació per part del Govern. Els diputats del PP i Cs a la Mesa del Congrés frenen des de fa més d'un any la modificació que aixecaria aquests vels; ho fan mitjançant sol·licituds de pròrroga sistemàtiques en el termini d'esmenes, setmana a setmana. I això que la proposició de llei per a la reforma ja va ser acceptada a tràmit i no preveu cap altra cosa que uns terminis màxims per al manteniment de la classificació de secret (25 anys) i de matèria reservada (10 anys).

Tants entrebancs conformen un veto a la història –a una història completa– que implica “un retard de més de cinc anys en la historiografia espanyola” respecte a la de la resta de països comparables, assenyala Sanz. “Ens quedem enrere i de vegades hem d'anar-nos-en fora –si podem– a investigar la nostra història. Ens fem cada vegada més irrelevant a escala internacional”. El problema té una incidència enorme sobre tota la producció de llibres, tesi i estudis, així com en l'organització de conferències.

La professora de la Carlos III Matilde Eiroa corrobora i va més enllà: “No només no s'avança sinó que s'afavoreix la repetició dels temes, sobretot després dels anys quaranta”. I posa alguns exemples del que no es pot esbrinar: “Amb quins països vam firmar pactes? Com es van formar les xarxes d'influència que van beneficiar els empresaris addictes al règim franquista? Què va passar en la descolonització del Marroc i el Sàhara?”

Eiroa subratlla que el secretisme no es limita a Defensa i Exteriors, ja que ella mateixa va poder comprovar com, durant el segon executiu de Zapatero, Interior es negava a informar sobre la Brigada Político-Social de la policia franquista, la del torturador Billy el Nen, per a un estudi concertat entre la Complutense i Presidència del Govern. “Fins i tot a Romania poden accedir als papers de la Stasi. Però aquí...”.

Una altra professora i investigadora de la UCM, Mirta Núñez Díaz-Balart, posa l'accent en la impossibilitat de saber si més no “on cal buscar cada paper” i què és exactament el que està classificat. “La situació és tremenda”, afirma. I es confessa admirada per l'agilitat i freqüència amb què els Estats Units desclassifiquen informació delicada “relativament recent”. El seu exemple per a Espanya, el que anomena els “morts providencials”: els generals Sanjurjo i Mola, més Ramón Franco, els tres morts en accidents aeris. “És casualitat que desapareguessin així els principals competidors de Franco? No podem investigar-ho, no podem saber-ho”, diu.●

Jordi Balló

El fora de camp

Què és el més important que s'aprèn quan s'incorpora el cinema a l'ensenyament? Ho resumiria així: la concepció del fora de camp. És a dir, la percepció que qualsevol cosa que veus està sempre mediatitzada per una altra cosa invisible, que és allà permanentment però que circula pels marges del marc visual, i que l'acaba influïnt. El fora de camp crea una tensió sobre el que li passa a un personatge o a un paisatge i la teva pròpia comprensió, perquè saps que allò que veus és sempre incomplet, que et reclama per construir allò que hi és sense ser-hi present. El fora de camp t'educa en la distància, a saber posar en qüestió la veracitat, a valorar l'atzar, a sospitar de les evidències. De fet, la majoria de les grans pel·lícules que recordem es basen en la bellesa d'aquesta ambigüitat. Jean Seberg s'estima o no s'estima Jean-Paul Belmondo a *À bout de souffle*? Què sent la nena protagonista d'*Estiu 93*? El seu caràcter esquerp està justificat? Si ens commou tant la darrera seqüència d'aquesta pel·lícula de Carla Simon és perquè fa emergir una part dramàtica del que ha estat amagat dins del personatge, un sentiment que era invisible fins aquell moment final. Però que quan hi penses passats els dies, t'adones que ja era en totes les mirades, en tots els gestos, en totes les converses inacabades.

En canvi, gran part de l'escena política actual sembla que no vol saber-ne res, d'aquesta ambigüitat tan fèrtil. El discurs televisiu es basa a sumar monòlegs de gent que busca l'aplaudiment, que afirma coses amb una gran rotunditat i que no deixa mai espai per al dubte ni per a la refle-

El discurs televisiu es basa a sumar monòlegs de gent que busca l'aplaudiment, que afirma coses amb una gran rotunditat

xió de qui escolta. Com si aquesta manera de dir sense ombra, sense fora de camp, fos l'única manera de transmetre convicció. Quan de fet són les coses inesperades, les que no són previsibles, les que et fan pensar. Com va passar en la reunió dels familiars directes dels presos polítics en un plató, reflexionant pausadament sobre l'experiència personal dels de dins i dels de fora, amb un pacte tàcit entre les tres dones i l'home presents de no deixar-se dur per l'efusió sentimental. Els minuts en què va regnar el silenci i l'escolta van ser altament significatius i reveladors, sense necessitat de cap reinterpretació afegida.

L'escriptor Josep Maria Fonalleras explicava en un article la seva experiència el dia de l'estrena de l'obra de teatre d'Arnold Wesker *Sopa de pollastre amb ordi*, a la Biblioteca de Catalunya, amb direcció de Ferran Utzet. Tant l'escriptor com el director es pregunten sobre l'efecte en l'espectador d'ara i aquí d'aquesta obra sobre el desgany polític. Fonalleras ho conclou així: “Tampoc no sé si *Sopa de pollastre amb ordi* ens anima o ens desanima. En tot cas, ens fa passar la maroma entre la buidor i la plenitud, entre la revolta i la convenció, entre l'esclat i el desgany, Viure o parlar de com hauríem pogut viure”. És la percepció d'aquesta tensió entre buidor i plenitud, i això és el fora de camp, el que ens ha de permetre el millor comprendre.

teatre

EL SOMNI IMPOSSIBLE DE LA REVOLUCIÓ

Ferran Utzet dirigeix a la Biblioteca 'Sopa de pollastre amb ordi', una obra del 1958 del britànic Arnold Wesker sobre la decepció vital que suposa la progressiva pèrdua dels ideals

A

ngry Young Men. Aquesta etiqueta va definir una generació de joves dramaturgs britànics de mitjans dels 50. Van airejar la seva indignació davant una societat que no havia respost a les seves il·lusions. Eren la veu d'unes classes baixes del Regne Unit que no van trobar recompensa a l'enorme sacrifici que va suposar per a elles la segona guerra mundial. Textos tan plens de ràbia com de poesia.

Un d'ells s'ha estrenat a la nau gòtica de la Biblioteca: *Sopa de pollastre amb ordi*, una altra brillant producció de La Perla 29. Porta la firma d'Arnold Wesker i l'ha dirigit Ferran Utzet amb el seu habitual detallisme i dedicació artesanals. Una peça que ens parla del final d'un somni, i no precisament americà.

Emmarcada dins d'una família jueva d'un barri obrer londinenc, l'obra navega entre dues dècades, del 1936 al 1956. Entre el combat contra una manifestació feixista a Londres i l'amarg despertar que va suposar per als ideals socialistes la invasió soviètica d'Hongria. Wesker dissectiona a la vegada un fresc ideològic i familiar per l'alt voltatge dels debats que se succeeixen, di-

AL DETALLISTA TREBALL D'UTZET S'HI UNEIX UN GRAN REPARTIMENT EN UNA OBRA D'ALT VOLTATGE IDEOLÒGIC

Sopa de pollastre amb ordi

Biblioteca de Catalunya

Autor

Arnold Wesker

Direcció

Ferran Utzet

Repartiment

Míriam Alamany, Màrcia Cisteró, Ricard Farré, Pol López, Maria Rodríguez, Josep Sobrevals, Lluís Villanueva

Fins al 8 d'abril

A partir de 14 €

arriba a dir ella quan li comunica que se'n va a viure al camp.

Al llarg de set escenes contemplem el recorregut d'aquestes dues intenses dècades a partir de la mesura posada d'Utzet en un territori nou per a ell. No es tracta d'una obra naturalista com la meravellosa *Dansa d'agost*, perquè juga amb fórmules imaginatives i eficaces en la construcció i la desconstrucció de l'espai escènic. És un quadrat, més aviat un quadrilàter pel combat ideològic, que dibuixa la sala de la modesta casa dels Khan. Per allà es mou, entra i surt un magnífic repartiment. Màrcia Cisteró, impecable com sempre, és Sarah. Lluís Villanueva és el marit que s'apaga a poc a poc. Míriam Alamany és la germana d'ell, la tia Cissie, una militant que també acabarà perdent el seu foc combatiu.

DE REVOLUCIONARI A BOTIGUER

Els fills són Pol López i María Rodríguez. ¡Quina parella! Ell és un número u, torna a meravellar amb el seu enorme registre, i ella desprèn un magnetisme i una intensitat que li prenen el focus a qualsevol. Josep Sobrevals és Dave, el marit d'Ada, que va lluitar a la guerra civil espanyola i a la segona guerra mundial, en les quals es va deixar totes les seves il·lusions. Com l'amic Monty (Ricard Farré), que va ser revolucionari i va derivar en botiguer.

En aquest gran caldo ideològic tampoc hi falten evidents ressonàncies que ens traslladen a l'aquí i ara de Catalunya. És el cas de les seves reflexions sobre els extrems del blanc o negre, sobre divisions internes o sobre il·lusions frustrades. —

BITO CELS

rectament polítics o bé existencials. Convida a una degustació pausada sobre la pèrdua d'ideals, el pragmatisme o la resistència irreductible com a forma de vida, encarnada per la mare dels Kahn, Sarah.

Tot aquest periple arriba a través d'una galeria de personatges convertit en un atractiu fris, que va des d'una militant insubornable com Sarah a un marit, Harry, a qui la força se li'n va per la boca i que viu al seu món. O a un fill, Ronnie, que volia ser un poeta socialista però acaba convertit en un jove desencantat. Fins i tot li tirarà en cara a Sarah la seva decepció vital, com abans ho va fer la seva germana, Ada. «Volem viure, mare, no parlar de com viure», li

EL+

El combat d'idees de l'obra de Wesker i l'excel·lent treball de direcció i actoral.

EL-

L'atractiu recurs de jugar amb l'espai escènic provoca un inici faltat de ritme.

Bon brou contra el progrés

LA PERLA 29 ENS FICA A LA CUINA DE LA FAMÍLIA KHAN, EN ELS FOGONS DE LA QUAL ARNOLD

WESKER POSA A COURE ELS DESENCISOS I L'ESPERANÇA REVOLUCIONÀRIA DE LA CLASSE OBRERA

R. OLIVER

Ès el mateix **Ferran Utzet**, director d'aquest muntatge, qui ens ho explica: quan aquesta sopa es va començar a cuinar fa un any –és a dir, quan ell va recuperar aquest text d'un dels **autors cabdals** del teatre britànic del segle XX–, el seu sabor era ben diferent del que té ara. I quin (amarg) ingredient s'ha ficat pel mig? Doncs ni més ni menys que els esdeveniments que **han sacsejat Catalunya** des del mes d'octubre passat. Utzet tenia entre mans una peça que, lluny de caure en l'optimisme excessiu nascut a l'empara d'una eufòria revolucionària, es planteja amb tots els ets i uts la ma-

Pol López i Màrcia Cisteró, a punt de prendre una sopeta. FOTO: BITO CELS

nera com el temps (l'obra comença amb l'empenta de les vagues del 1936 i finalitza amb la frustració dels **tancs soviètics** ofegant la revolta hon-

garesa del 1956) i la realitat **erosionen sovint** les il·lusions de canvi i les conviccions polítiques. I llavors, va venir l'1 d'octubre. I a Utzer li va

entrar una angoixa: enmig de l'entusiasme, compartit per ell, què podia aportar l'obra que havia escollit i en la qual **trobava tants paral·lelismes** amb la situació que s'estava vivint aquí mateix?

Una realitat terrible i absurda

Així és com Utzet veu el fet que tinguem gent tancada a **la presó** per les seves idees. I aquesta realitat terrible venia a redimensionar un text que no busca pas crear pessimisme,

sinó objectivar **els miratges de l'optimisme**. Un text en què hi ha qui té la gosadia d'afirmar que potser cal replantejar-se la idea de progrés. I un text en què Wesker –autor associat al moviment **Angry Young Man**, aquella colla d'escriptors que qüestionava l'organització social i la tradició cultural d'una Anglaterra en fase de depressió postimperial– va ficar molts elements de la seva autobiografia.

Cal tenir present que Wesker era fill d'una cuinera i un mecànic de sastreria que militava al partit comunista. I que es va guanyar la vida **fent d'ajudant** en cuines com aquella en què té lloc l'acció de *La cuina*, la seva lloada primera obra. O com aquelles altres gràcies a les quals sobreviu com pot el clan dels Khan.

SOPA DE POLLASTRE AMB ORDI

D'ARNOLD WESKER. DIR.: FERRAN UTZET. LA PERLA 29. INT.: MIRIAM ALAMANY, MÀRCIA CISTERÓ, RICARD FARRÉ, POL LÓPEZ. LLOC: BIBLIOTECA DE CATALUNYA. HOSPITAL, 56. METRO: LICEU (L3). TEL.: 932 171 770. DATA: FINS AL 8/4. HORARI: DE DC. A DV., 20.30; DS., 21H; DG., 18H. PREU: 18-28€. ● Laperla29.cat

MUTEK^{ES} **DIGI LAB** by Mazda **Sábado 17 de febrero @ Mazda Space**

ALEXIS LANGEVIN TÉTRAULT^{CA}
Interphérences (String Network)

#MUTEK at Mazda
mutek.org/spain

Mazda Space
Carrer del Comerç, 60
08003 Barcelona

Tickets 5€ con cerveza incluida

Teatre i dansa

Coordina Andreu Gomila
www.timeout.cat/teatre

Vida i mort dels ideals

Ferran Utzet recupera Arnold Wesker a la Biblioteca de Catalunya amb 'Sopa de pollastre amb ordi'. Per Andreu Gomila

FERRAN UTZET PREGUNTA: "Qui no ha revisat els seus ideals en els últims mesos?", fent un inequívoc esment a tot el que ha passat a Catalunya del setembre ençà. El director de *Dansa d'agost* i *Traduccions* va decidir fa un any portar a escena a la Biblioteca de Catalunya *Sopa de pollastre amb ordi*, abduït per la intuïció que la peça del britànic Arnold Wesker, publicada el 1958, en plena voràgine dels *angry young men* (escriptors de classe mitjana-baixa, capitanejats per John Osborne i Kingsley Amis que mostraven el seu desencís més furibund amb el sistema), seria tan actual com rellevant.

L'obra ens explica la vida dels Kahn, una família d'origen jueu de l'East End londinenc, del 1936 al 1956, des del moment d'autoafirmació de la classe obrera anglesa fins a l'esclafada revolució hongaresa. Utzet ha intentat donar vida a la pregunta que es fa Roonie (Pol López), el fill: "Què hem de fer, com hem de viure aquest temps que hem

de viure?". Ell serà el jove idealista, el noi que vol ser un poeta socialista. El seu pare, en Harry (Lluís Villanueva), serà l'home que es deixa anar. La mare, la Sarah (Màrcia Cisteró), serà la dona ferma, que manté inalterables els seus ideals. I la germana, l'Ada (Maria Rodríguez), abandonarà la militància. I tots junts construeixen una peça que, segons Utzet, "és un drama familiar que ens mostra què passa quan l'ideal que els unia perd solidesa".

Sopa de pollastre amb ordi explora el desencís i el director ho ha volgut fer a través d'un gir estètic. "Vull trencar el meu llenguatge habitual, fugir del naturalisme: després de treballar a fons el costumisme, vull obrir-me a nous codis teatrals", avisa. D'entrada, tindrem un escenari petit, de 16 metres quadrats. I diu que ha treballat molt la gestualitat amb els actors. "Què passa si quan un actor beu cafè no hi ha tassa?", assegura. Així que avanci la funció, que el temps passi, aniran desapareixent els objectes, del ple al buit. Una manera, apunta,

"Vull trencar el meu llenguatge habitual, fugir del naturalisme"

d'arribar a "cert despullament", d'anar a l'essència de la història.

Utzet és un director amb una poètica molt potent, com vam poder veure a la premiada *Dansa d'agost*. Ell en diu "naturalisme poètic", una manera de portar a escena espectacles amb "una mirada càlida de la vida". Estem parlant de certa lentitud en el tempo escènic, cosa que ens permet gaudir de cada gest, cada rèplica, ficant-nos de ple dins l'obra i, fins i tot, ens fa oblidar que som dins un teatre. Per això no s'està de reconèixer que va plorar quan va llegir el text que estrena.

MARIBADIAS

L'obra de Wesker li serveix, a més, per afirmar-se com a creador i, als 40 anys, revisar, ell també, els ideals. Assegura que hi ha molt poques peces que en parlin com aquesta i que el mateix autor va viure el mateix que els Kahn. *Sopa de pollastre ambordi* és una obra sincera. Com sincer és el mateix Utzet quan parla de les dificultats dels directors de la seva generació per accedir als grans teatres, per molts premis que tinguis, per molt públic que hagi vist les teves obres. ■

→ Biblioteca de Catalunya. M: Liceu. Del 14 de febrer al 8 d'abril. 28 €.

6è FESTIVAL SÀLMON < MOVIMENT I MÉS

8 — 25 feb 2018 > barcelona

dansa
performance
arts vives
música
tallers
conferències
pràctiques
processos

Big Bouncers, Anna
Borrallho i João
Galante, Javier
Vaquero i Streetjazz
Amalia Fernández,
Volmir Cordeiro,
Conde de Torrejón,
Carmelo Fernández,
Aimar Pérez Gal,
Cris Blanco, Patricia
Caballero i Mònica
Valenciano, Societat
Doctor Alonso,
Iñaki Álvarez, Bea
Fernández, Piñer,
Pedra, Maria de
Javier Peón,
Veiga, Vèrtebro,
més...

{ www.salmon-dance.com }

Graner i Mercat de les Flors en diàleg amb: Antic Teatre,
Fundació Joan Miró, Sala Hiroshima, MACBA, La Poderosa,
CaixaForum, En Residència, CC Barceloneta, Nyamnyam,
Nave i Compartir dona gustet.

Organitzat per:

Amb el suport de: Ajuntament de Barcelona -
Fàbriques de creació, AC/E, Fàbra i Coats - Fàbrica
de Creació, Art i Part La Marina, Pla de Barris de
La Marina, Fundació Banc Sabadell, EDN - EU,
DIRAC i Gobierno de Colombia.

Pablo Messiez dirigeix la companyia jove del Teatre Lliure a 'El temps que estiguem junts'

La convivència que ens separa

JUSTO BARRANCO
Barcelona

Es mons foscos, lluminosos i sensibles de l'actor, autor i director de teatre Pablo Messiez (Buenos Aires, 1974) aterren a Barcelona. Fa dues temporades aquest argentí establert a Madrid va aconseguir un gran èxit dirigint *La piedra oscura*, sobre les últimes hores de l'últim amor de Lorca abans de ser afusellat. Amb aquesta obra va guanyar els premis Max. I des d'aleshores no ha parat. Ha dirigit des de *Bodas de sangre* fins a peces de títols que han ressonat tant com *He nacido para verte sonreír* i *Todo el tiempo del mundo*. D'aquesta, a més de director és autor, i hi reflexiona sobre el temps i els relats a través d'un peculiar sabater, en Flores, que cada nit, quan tanca la seva sabateria, rep la visita de persones estranyes que li revelen el seu passat, present i futur. I ara Messiez debuta a Barcelona. Arriba com a autor i director i amb un nou títol evocador per abordar un tema avui decisiu: la convivència. Es tracta d'*El temps que estiguem junts*, que es veurà al Teatre Lliure de Montjuïc fins al 11 de març i que va néixer d'un taller amb els actors de La Kompanyia, la companyia jove del Lliure.

"Crec que la convivència és ara mateix el gran tema. Avui es posa molt en relleu l'acord i hi ha molta por del desacord, que és vist com un problema. Al final això acaba anul·lant la possibilitat d'un debat seriós, de poder realment conviure, que bàsicament és acceptar que l'altre és un altre. És un embolic que ens surt a tots una mica malament, però està bé continuar intentant-ho", somriu Messiez, que raona que "poder donar-li espai a la diferència potser implica discussió, violència, però hem de veure què hi ha". "Hi ha una tendència a l'aplanament de les diferències. L'altre ens inquieta molt. A tot-hom. Algunes coses canviarien molt si en comptes d'intentar convèncer l'altre intentéssim veure què diu, qui és. L'exemple paradig-

Una escena d'*El temps que estiguem junts*, amb Quim Àvila en primer pla

"Avui hi ha molta por al desacord i això realment anul·la la possibilitat de poder conviure", diu Messiez

màtic és en què s'han convertit els programes de política. De política no n'hi ha. Tots parlen alhora. Tot és "i tu més" i és estrany veure un polític que intenci escoltar l'altre i que el consideri un interlocutor vàlid. Hi ha alguna cosa d'això que cal moure, perquè no ens està sortint".

A *El temps que estiguem junts*, una obra plena d'influències filosòfiques de les seves lectures, Messiez presenta dues històries ambientades en diferents temps però que succeeixen simultàniament en un mateix espai. "És com si el temps es plegués i veiéssim a la mateixa habitació gent que hi va ser fa cinc anys i gent que hi és ara. L'obra planteja no només la convivència

entre nosaltres, els que vivim en el mateix temps, sinó que també fa la pregunta de si el que ha passat en un altre temps en aquest espai ens influeix. I si nosaltres influïm en els que hi seran en el futur", assenyala l'autor. En el muntatge les dues històries que passen alhora però que estan separades per cinc anys són la d'una parella "des que es muda a viure a un pis fins que ho deixen", i la d'un grup de gent "que tenen en comú haver viscut alguna tragèdia que els fa sentir que viure ja no té sentit i volen saber per què han de continuar en el món", un grup de nihilistes que creu en el silenci perquè el llenguatge separa.

"La parella -diu Messiez- entén que per poder estar junts cal parlar. Som dos i es tracta de construir un nosaltres i veure de què va la nostra diferència. En canvi els inconsolables creuen que per estar junts és necessari el silenci, que només així hi ha proximitat. Tots dos tenen raó. Cal anar veient quan cal parlar i quan cal callar. A la història d'amor es veu que, quan creix, les

paraules es busquen amb més cura i el llenguatge ja no apareix com una presó sinó com una eina per poder ser més a prop malgrat la distància que hi posa la paraula".

Entre les influències presents a l'obra, l'autor cita els *Assajos* de Montaigne i "tot el que l'autor plantejava sobre com l'hàbit ens roba el rostre de les coses i com ens acostumem a coses que en realitat són culturals i podrien ser d'una altra manera". A més, a la història de la parella hi ha rastres del *Fragment d'un discurs amorós*, de Roland Barthes. I també hi plana, apunta, Alain Badiou i el seu *Elogi de l'amor*, perquè entén la diferència "no com un problema que cal aplanar o esborrar, sinó com una potència, com un punt de partida per a un enteniment, l'acceptació de l'altre i les seves diferències". Fins i tot hi és present el filòsof eslovè Slavoj Žižek: "Li vaig demanar a una actriu que veiés els seus vídeos i aquí la tenim acompanyant-nos amb la seva falca quan parla en anglès: "And so on, and so on".

Àngels Gonyalons i Abel Folk reviu 'El llibertí' al Poliorama

J. BARRANCO Barcelona

Va aconseguir un gran èxit fa una dècada i els seus responsables creuen que és hora de mirar de repetir-ho: Joan Lluís Bozzo torna a dirigir al Teatre Poliorama *El llibertí*, un vodevil filosòfic atapeït d'humor del francès Éric-Emmanuel Schmitt. És un vodevil filosòfic amb dones seductores i intel·ligents que entren, surten i s'amaguen a les habitacions i tornen boig el protagonista, que és ni més ni menys que un dels grans pensadors de la Il·lustració: Denis Diderot, pare de la monumental *Encyclopédie* amb D'Alembert. Diderot serà pintat per una

enigmàtica artista, Madame Therbouche, que vol retratar-lo profundament..., de manera que li demana que es despulli. Això sí, en aquesta ocasió Diderot i Madame Therbouche no seran, com quan es va estrenar l'obra al Poliorama el 2007, Ramon Madaula i Laura Conejero, sinó Abel Folk i una Àngels Gonyalons que els últims anys es prodiga poc pels escenaris barcelonins: l'última vegada el 2014 com a mare superiora del musical *Sister act*.

El llibertí, que es podrà veure fins al 2 d'abril, uneix en escena elegància, voluptuositat i idees: Diderot està tancat al pavelló de caça del seu amic, el baró D'Hol-

Àngels Gonyalons i Abel Folk

bach, per intentar escriure l'entrada de l'*Encyclopédie* corresponent a un terme espinós: *moral*. I quatre dones l'hi posaran difícil: la pintora; la seva dona, farta de les seves infidelitats; la seva filla,

que li explica que busca un home de la seva mateixa edat, i la senyoreta D'Holbach, que vol deixar de ser verge. Totes elles li faran veure que els problemes morals requereixen ser estudiats cas a cas i tenen solucions fràgils i discutibles.

Per Bozzo, *El llibertí* és una obra "amb girs de molta astúcia teatral, de molt enginy". "Una obra que sota l'aparença d'una comèdia de faldilles i un vodevil de portes que s'obren i es tanquen reflexiona sobre la guerra dels sexes, sobre la terrible dificultat de distingir què és amor i què és sexe, què és passió i què és tendresa. Diderot va ser un dels pensadors més moderns i es va plantejar el tema sense escrúpols puritans ni prejudicis morals. Va advocar per la llibertat individual, i a la funció trobem màximes seves com ara que tot està permès si no es fa patir l'altre o que l'únic deure de l'home és ser feliç, frases que són una lliçó de tolerància", conclou el director.

CRÍTICA DE TEATRE

Rèquiem pels ideals

Sopa de pollastre amb ordi

Autor: Arnold Wesker
Director: Ferran Utzet
Intèrprets: Míriam Alemany, Màrcia Cisteró, Ricard Farré, Pol López, Maria Rodríguez, Josep Sobrevals i Lluís Villanueva
Lloc i data: Biblioteca de Catalunya (14/II/2018)

JUAN CARLOS OLIVARES

Feia quaranta anys que *Sopa de pollastre amb ordi*, d'Arnold Wesker, no es representava a Catalunya. El muntatge de Josep Montanyès coincideix amb l'Espanya que ratifica el 1978 la seva nova Constitució. Fi del brevíssim període en què les utopies d'esquerra es reivindicaven una altra vegada com un futurible col·lectiu. Idealisme adàmic que semblava enterrat després de totes les traumàtiques lliçons de *realpolitik* del segle XX. Ferran Utzet ha buscat un paral·lelisme amb situacions, somnis i despertars molt pròxims? Qui sap. Aquest drama autobiogràfic del 1956 sobre el desencant no relata el final de la lluita de classes. S'esmenta constantment el "partit", mai el "sindicat", força motriu del proletariat britànic fins al xoc i derrota amb Thatcher. Tampoc és el cant del cigne d'un teatre més o menys pròxim al socialisme. Després de Wesker vindrien altres autors adscrits a l'èpica brechtiana: John MacGrath, David Elgar i Caryl Churchill.

El viatge cap a la crisi reveladora comença amb una victòria (la batalla de Cable Street del 1936, que malgrat la violència policial suposa el començament del final del feixisme britànic organitzat) i acaba amb una derrota: la revolució d'Hongria del 1956 i la repressió per part de l'exèrcit soviètic. Al mig un altre cop moral: la Guerra Civil espanyola i la depuració fratricida entre els defensors de la República. La Història que s'infiltra com un bacteri al si d'una família, compromesa amb la seva comunitat i la seva classe, que s'anirà esquarterant juntament amb les aspiracions d'arribar algun dia a Icària. Utzet tradueix aquesta degradació o desafecció amb una preciosa idea escènica: en la mesura que abandonen els seus alts ideals aquest buit és ocupat pels estris que moblen la misèria de la seva rutina.

El director ha preferit no marcar el context històric i els seus canvis al llarg de dues dècades. L'estètica se situa en un futur previ al thatcherisme. Vestuari d'una pel·lícula de Ken Loach. *Hard mods* i els seus Dr. Martens, i senyores de *Coronation Street*, serial hereu dels *kitchen sink dramas*, el teatre social relacionat amb Wesker i els Angry Young Men. La banda sonora: Boris Vian, Rolling Stones i ska de primera onada. El to de les interpretacions és d'un naturalisme gairebé costumista. Entre tots destaca el coratge d'una mare de convencions franciscanes -excel·lent Màrcia Cisteró-, la solitud del pare, ser feble i apàtic en una família de lluitadors -magnífic Lluís Villanueva- i la força natural de la filla que es consumeix davant els embats de la realitat, defensada per Maria Rodríguez amb una constant brillantor als ulls que és primer febril il·lusió i després pura desesperació.